

КРИМІНАЛЬНО – ПРАВОВА ОХОРОНА ДЕРЖАВНИХ СИМВОЛІВ УКРАЇНИ

Корнєва П. М.

студентка 4 курсу НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого»

Науковий керівник:

Зайцев О. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права №1 НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого»

Державні символи - це встановлені Конституцією або спеціальними законами особливі, офіційно визначені, знаки конкретної держави, які уособлюють її національний суверенітет, самобутність та іноді несуть певний ідеологічний зміст. Статус державних символів України визначається Конституцією, у ст. 20 якої, зокрема, зазначається: «Державними символами України є Державний прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України». Водночас, ст. 338 КК передбачає кримінальну відповідальність за наругу над Державними символами, а також публічна наруга над офіційно встановленим або піднятим прапором чи гербом іноземної держави .

Родовим об'єктом цього злочину є авторитет української держави, який підривається посяганням на державні символи як України (ч. 1 ст 338 КК), так й іноземної держави (ч. 2 ст. 338 КК). В останньому випадку заподіюється шкода авторитету Української держави у міжнаціональному масштабі, підкреслюючи неспроможність української влади попередити демонстрацію неповаги до державних символів певної іноземної держави, а тим самим - і до неї самої.

Безпосереднім об'єктом злочину є встановлений чинними правовими нормами порядок використання державних символів України. Але чітко визначити факт наруги не дозволяє відсутність єдиного законодавчого акта, який би регулював правила поведження з державними символами України.

Об'єктивна сторона злочину виражається лише у публічній нарузі над зазначеними символами. Способами наруги можуть бути знищення чи пошкодження прапора (герба) через його спалення, ламання, зле шаржування герба чи гімну. Обов'язковою ознакою наруги над державними символами, що тягне кримінальну відповідальність за ст. 338 КК, є публічний характер активних дій (спрямовані на публіку).

Публічність як обов'язковий елемент об'єктивної сторони складу може виражатись у діях, що спрямовані на наругу і здійснюються:

- у присутності інших людей, які не є співучасниками злочину (наприклад, під час мітингів, демонстрацій тощо);

- за відсутності інших людей, але у спосіб, який передбачає, що це стане відомо невизначеній кількості людей.

Суб'єктивна сторона цього злочину характеризується виною у формі прямого умислу.

Суб'єкт – загальний. Фізична осудна особа якій виповнилося 16 років.

Найбільший прояв неповаги здебільшого спрямований на Державний Прапор. Про надання Державному Прапору особливого значення свідчить наявність поруч зі ст. 338 КК, яка передбачає кримінальну відповідальність за наругу над усіма Державними символами ст. 339 КК, яка передбачає кримінальну відповідальність за підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні без права на цей Прапор.

Саме державний прапор стає головним об'єктом вираження неповаги до держави під час проведення різних масових заходів. Також відомі випадки, коли народні депутати Верховної Ради накривали державним прапором свої робочі місця.

Залишається не врегульованою процедура використання державного прапору як полотна, яке покриває труну під час похоронів військовослужбовців. Дана процедура не передбачена Українським церемоніалом взагалі. Жодний законодавчий та підзаконний акт України не передбачає ймовірність розташування державного прапору у горизонтальному положенні, а тим більше для застелення будь-яких поверхонь.

Відповідно до ч. 5 ст. 20 Конституції України Державний Гімн - національний гімн на музику М. Вербицького. Згідно з ч. 2 ст. 3 законопроекту «Про Державний Гімн України» виконання Гімну має відповідати тексту та еталонній редакції, затвердженим цим Законом. У проекті також зазначається відповідальність та розкривається зміст наруги - спотворення та перекручування

слів, підміна слів Гімну, з метою прояву неповаги та принизливого ставлення до Гімну (ч. 1 ст. 9 проекту).

У свою чергу, проект Закону «Про Державний Прапор України» №4002 від 04. 07. 2007 також розкриває зміст поняття «наруга» як знищення чи пошкодження Державного Прапора, зривання, карбування на ньому непристойних написів, зображень, що паплюжать Державний Прапор (ч. 1 ст. 19 проекту).

Правовий статус Державного Герба регулюється постановою Верховної Ради України «Про Державний Герб» № 2137-ХІІ від 19. 02. 1992. Ця постанова містить в собі 2 пункти. Перший включає в себе опис Державного Герба, а другий вказує на те, де і як він використовується, але в цій постанові жодного слова про наругу над ним. Існує лише проект Закону «**Про великий Державний Герб України**» від 10.09.2009, ст. 8 якого зазначає, що глум над великим Державним Гербом України тягне за собою відповідальність, передбачену законодавством. Але і ця стаття є не зовсім чіткою.

Отже, для ефективного застосування ст. 338 КК необхідно прийняти відповідні закони «Про Державний Прапор України», «Про Державний Гімн України» і «Про Державний герб України» та відіслати до них в цій статті, для спрощення її використання. А також вважаємо за доцільне визначити в диспозиції зазначеної статті, що наругою над державними символами є їх знищення чи пошкодження, глум над ними та використання їх всупереч законодавству.